

Bruselj, 31. januar 2023
(OR. en)

5871/23

COH 8
SOC 58
AGRISTR 5
PECHE 30
CADREFIN 9
POLGEN 7

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	30. januar 2023
Prejemnik:	Thérèse BLANCHET, generalna sekretarka Sveta Evropske unije
Št. dok. Kom.:	COM(2023) 39 final
Zadeva:	POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Evropski strukturni in investicijski skladi Zbirno poročilo 2022 na podlagi letnih poročil o izvajanju programov v obdobju 2014–2020

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2023) 39 final.

Priloga: COM(2023) 39 final

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 30.1.2023
COM(2023) 39 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Evropski strukturni in investicijski skladi
Zbirno poročilo 2022 na podlagi letnih poročil o izvajanju programov
v obdobju 2014–2020

{SWD(2023) 22 final}

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Evropski strukturni in investicijski skladi

Zbirno poročilo 2022 na podlagi letnih poročil o izvajanju programov v obdobju 2014–2020

1. UVOD

Kriza v javnem zdravstvu je leta 2021 še naprej vplivala na evropsko družbo. Zaporedni valovi različic COVID-19 so preizkušali odpornost naših gospodarstev. Evropski strukturni in investicijski skladi (skladi ESI) so kljub zahtevnim razmeram še naprej podpirali ljudi, podjetja in regionalne organe. To je pomagalo ublažiti posledice zdravstvene in tudi gospodarske krize.

Skladi ESI delujejo kot sidro za javne in zasebne naložbe ter dolgoročne projekte, prožnost, uvedena med zdravstveno krizo, pa je omogočila podporo za ljudi, podjetja in regionalne organe ter jim pomagala premagovati posledice pandemije COVID-19. Podporni ukrepi so bili osredotočeni na večjo porabo za zdravstvo, sheme skrajšanega delovnega časa in obratna sredstva za MSP.

Skladi ESI kot največji naložbeni instrumenti v okviru večletnega finančnega okvira za obdobje 2014–2020 (proračun EU) podpirajo teritorialno, ekonomsko in socialno kohezijo evropskih regij ter njihovo odpornost in okrevanje po krizi v zadnjih letih. Sestavljajo jih:

- Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR);
- Evropski socialni sklad (ESS);
- Kohezijski sklad;
- Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP) ter
- Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo (ESPR).

Skladi ESI imajo desetletno obdobje izvajanja ⁽¹⁾, pri čemer je bilo leto 2021 osmo leto. V skladu s členom 53 Uredbe (EU) št. 1303/2013 so v tem poročilu predstavljene spremembe finančnega izvajanja skladov ESI do konca leta 2021 ⁽²⁾. V njem so predstavljeni skupni dosežki v programskem obdobju 2014–2020, o katerih so poročale države članice, in prvi vpogledi v ukrepe programov skladov ESI za odziv na pandemijo COVID-19.

Konec leta 2021 so skupne naložbe znašale 731 milijard EUR, od tega je financiranje EU znašalo 535 milijard EUR. Skupni načrtovani proračun se je povečal za skoraj 90 milijard EUR, zlasti zaradi dodatnih sredstev, ki so bila na razpolago v okviru pomoči pri okrevanju za kohezijo in območja Evrope (program REACT-EU) za boj proti pandemiji COVID-19, ter zaradi povečanja proračuna za skupno kmetijsko politiko. Sredstva so namenjena ključnim ciljem politike za prihodnost Evrope, ki vključujejo:

⁽¹⁾ Z [Uredbo \(EU\) št. 2020/2220](#) se je sedanje obdobje izvajanja Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja podaljšalo za dve leti, da bi lahko države članice in Komisija pripravile vse elemente, potrebne za uporabo novega pravnega okvira skupne kmetijske politike pri ustreznih strateških načrtih.

⁽²⁾ Kjer so na voljo podatki, je prikazan tudi delni napredek pri finančnem izvajanju do 30. septembra 2022.

- povečanje pametne, trajnostne in vključujoče rasti;
- krepitev institucionalne zmogljivosti javne uprave;
- krepitev teritorialnega in urbanega razvoja ter teritorialnega sodelovanja (Interreg).

Do konca leta 2021 so države članice prejele že več kot 64 % sredstev kohezijske politike. V absolutnem smislu 66 milijard EUR, izplačanih v letu 2021, predstavlja najvišjo raven letnih izplačil Komisije v ciklu financiranja 2014–2020. Glede na najnovejše razpoložljive finančne podatke konec oktobra 2022 je Komisija izplačala 297 milijard EUR za programe kohezijske politike za obdobje 2014–2020, kar je približno 74 % načrtovanih sredstev, 104 milijard EUR pa še mora izplačati.

V obdobju 2014–2020 so skladi ESI prispevali k:

- podpori več kot 4 milijone podjetij;
- več kot 310 000 novim delovnim mestom v različnih regijah EU;
- izboljšanju energijske učinkovitosti več kot 460 000 gospodinjstev;
- povečanju zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov energije za več kot 3 600 MW (kar je enako približno 1 800 vetrnim turbinam);
- zmanjšanju letne porabe primarne energije v javnih stavbah za 2,6 teravatne ure/leto (kar je enako količini električne energije, ki jo približno 720 000 gospodinjstev porabi v vsem letu);
- priklopu dodatnih 500 000 uporabnikov energije na pametna omrežja električne energije;
- pomoči 55,2 milijona ljudem pri zaposlovanju, socialnem vključevanju ali izobraževanju;
- podpori več kot 2,3 milijona projektom v kmetijskem sektorju in na podeželskih območjih;
- ohranitvi več kot 44 000 delovnih mest in ustvarjanju 6 000 novih delovnih mest v sektorju ribištva in akvakulture.

Informacije o izvajanju programov skladov ESI za leto 2021, ki so jih sporočile države članice, so le kratek prikaz v zelo dinamičnih razmerah. V okviru programov se še naprej uporabljajo sredstva EU za odpravljanje posledic pandemije, hkrati pa se uresničujejo prvotni strateški cilji, čeprav v zelo drugačnem okviru. Države EU so izkoristile dodatno prožnost, zagotovljeno z naložbenima pobudama v odziv na koronavirus (CRII in CRII+), ter tudi dodatna sredstva, dana na voljo s svežnjem za okrevanje NextGenerationEU, vključno z mehanizmom za okrevanje in odpornost ter programom REACT-EU.

Ruska invazija na Ukrajino leta 2022 je še dodatno vplivala na izvajanje programov. Države članice s podporo Komisije prilagajajo svoje programe, da bi se prilagodile hitro spreminjajočemu se okolju in se spoprijele z nastajajočimi izzivi. Pobuda kohezijskega ukrepa za begunce v Evropi (pobuda CARE), ki jo je Komisija predlagala marca 2022 in sprejela aprila 2022, je v sredstvih kohezijske politike zagotovila dodatno prožnost za podporo državam članicam, ki gostijo begunce zaradi ruske vojne agresije proti Ukrajini. S skladi ESI so bili v tesnem sodelovanju z organizacijami civilne družbe in lokalnimi organi podprti takojšnji ukrepi pomoči na področjih namestitve in zdravstvenega varstva za begunce. Podprto je bilo tudi dolgoročno vključevanje na področjih zaposlovanja, izobraževanja in socialnega vključevanja, vključno z usposabljanjem, jezikovnimi tečaji, svetovanjem, mentorstvom, psihološko pomočjo, pravno podporo in dostopom do storitev, kot so otroško varstvo, zdravstveno varstvo in socialne storitve.

Poleg pritoka razseljenih oseb brez primere je ruska invazija na Ukrajino povzročila tudi višanje cen blaga, vključno z energijo in hrano, nova ozka grla v oskrbovalnih verigah ter motnje na trgu dela. Državam članicam je bila iz kohezijskih skladov še naprej zagotovljena podpora za spoprijemanje s temi izzivi, saj je bila zagotovljena največja prožnost za izvajanje naložb kohezijske politike s prožno pomočjo za ozemlja (FAST-CARE), ki jo je Komisija predlagala junija 2022 in sprejela oktobra 2022. FAST-CARE vključuje spremembe obeh programskih obdobj, 2014–2020 in 2021–2027, osredotočenih na: (i) upravne poenostavitve, (ii) večjo prožnost za izmenično uporabo treh skladov kohezijske politike in financiranje že dokončanih projektov ter (iii) dodatno likvidnost z večjim predhodnim financiranjem iz instrumenta REACT-EU in možnostjo zahtevanja, da se 100 % stroškov krije iz proračuna EU brez sofinanciranja iz nacionalnih proračunov.

Komisija je poleg tega prispevala k reševanju akutne energetske krize, in sicer je v okviru pogajanj o predlogu načrta REPowerEU z ukrepi SAFE (podpora cenovno dostopni energiji) predlagala ciljno usmerjene spremembe kohezijske politike za obdobje 2014–2020. Evropski parlament in Svet sta 14. decembra 2022 dosegla politični dogovor o načrtu REPowerEU, vključno z ukrepi SAFE, kar bo državam članicam omogočilo, da do 10 % svojih dodelitev za kohezijsko politiko za obdobje 2014–2020 porabijo za podporo ranljivim gospodinjstvom in MSP, ki so jih še posebej močno prizadela povečanja cen energije, ter za sheme skrajšanega delovnega časa in enakovredne sheme, in sicer s 100 % sofinanciranjem EU.

2. PREGLED IZVAJANJA

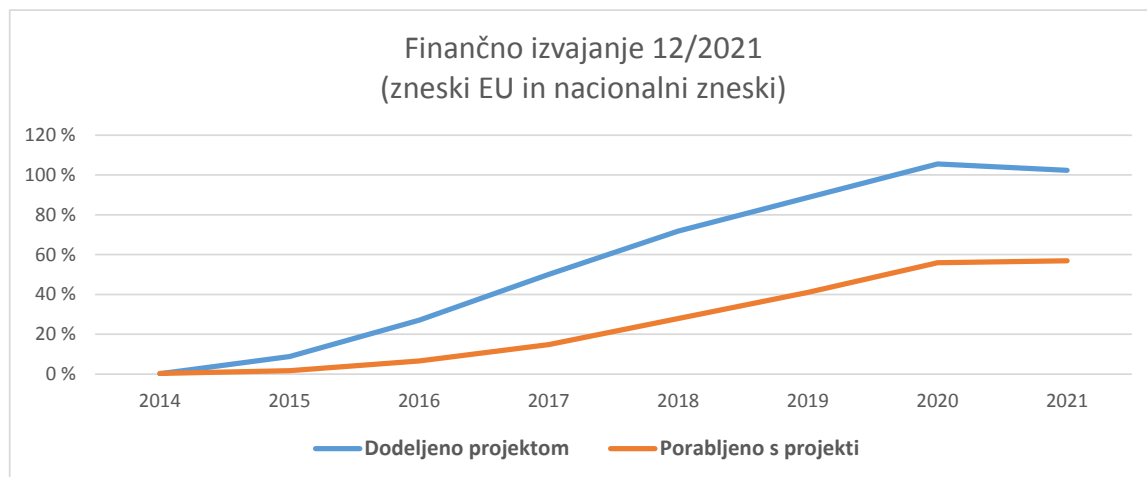
2.1. Finančno izvajanje ⁽³⁾

**Za
731 milijard EUR
naložb za regije
EU**

Za pet skladov ESI je bilo v proračunskem programskem obdobju 2014–2020 odobrenih 535 milijard EUR. Ti skladi, dopolnjeni z nacionalnim sofinanciranjem, so spodbudili naložbe v skupni vrednosti 731 milijard EUR (vključno s sredstvi programa REACT-EU in razširitvijo drugega stebra skupne kmetijske politike). Stroški, ki jih imajo upravičenci projektov, so upravičeni do sofinanciranja iz skladov ESI do konca leta 2023 ⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Podrobnosti o finančnem izvajanju po skladih in po državah članicah so navedene v prilogah.

⁽⁴⁾ V primeru EKSRP so stroški upravičeni do konca leta 2025.

Skupni stroški **projektov**, ki so jih države članice **izbrale** za podporo iz skladov ESI do konca leta 2021, znašajo 746 milijard EUR in pomenijo 102 % vseh dodeljenih sredstev ⁽⁵⁾. Spodnji graf prikazuje trend izbire projektov in projektnih izplačil v ciklu izvajanja, v relativnem smislu.

Konec leta 2021 je bil državam članicam izplačan skupni neto znesek v višini 252 milijard EUR (64 % načrtovanega zneska EU v celotnem obdobju za kohezijsko politiko). Glede na visoko stopnjo zrelosti programov in prožnosti, ki so bile zagotovljene kot odziv na krizo, vključno s 100-odstotnim financiranjem EU, je leta 2021 razvidno očitno povečanje plačil EU za programe. Izkušnje iz prejšnjih programskih obdobj kažejo, da se bo stopnja porabe še naprej povečevala do zaključka programov. Leta 2021 je bilo sproščenih 65 milijonov EUR ⁽⁶⁾.

Finančni podatki za kohezijsko politiko iz septembra 2022 potrjujejo nadaljnjo visoko porabo. V desetih mesecih se je poročalo o dodatni porabi v višini 45 milijard EUR, kar pomeni povečanje plačil na 74 % načrtovanega zneska. Glede na to, da nacionalne uprave Komisiji zahteve za povračilo stroškov načeloma predložijo proti koncu proračunskega leta, se bo ta znesek v preostalih mesecih leta 2022 gotovo še povečal.

2.2. Ključni dosežki skladov ESI

Regulativni okvir za obdobje 2014–2020 vključuje skupne kazalnike za vsak sklad EU, ki Komisiji omogočajo letno skupno spremljanje naložbenih ukrepov, učinkov in rezultatov na ravni EU.

Skupni najpomembnejši podatki o uspešnosti, ki so jih države članice sporočile do konca leta 2021, so bili:

- s projekti, financiranimi iz skladov ESI, je bilo podprtih 4 milijone podjetij ⁽⁷⁾;
- s podporo ESRR je bilo ustvarjenih 310 000 novih delovnih mest;

⁽⁵⁾ Ta nekoliko čezmerna dodelitev ustvarja varovalo, če bi kateri od projektov med izvajanjem propadli ali če bi bila na voljo dodatna sredstva, s čimer se zagotovi optimalno črpanje sredstev.

⁽⁶⁾ Ta znesek vključuje 17 milijonov EUR sprostitev za ESRR in KS, 16 milijonov EUR sprostitev za ESS in 32 milijonov EUR sprostitev za ESPR. Za EKSRP leta 2021 ni bilo sprostitev.

⁽⁷⁾ Vsi skladi ESI so namenjeni podpori podjetjem. V okviru projektov je podporo prejelo 2 milijona podjetij iz ESRR, 1,7 milijona mikro, malih in srednjih podjetij iz ESS in 390 000 podeželskih podjetij iz EKSRP.

- nameščenih je bilo za 3 600 MW dodatne zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov (kar je enako približno 1 800 vetrnim turbinam);
- zmanjšanje porabe primarne energije v javnih stavbah za 2,6 teravatne ure/leto (kar je enako količini električne energije, ki jo v celem letu porabi približno 720 000 gospodinjstev);
- 500 000 uporabnikov energije je bilo priključenih na pametna omrežja električne energije;
- 55,2 milijona udeležencev je imelo koristi od projektov, podprtih v okviru ESS in pobude za zaposlovanje mladih;
- s podporo ESS je 8,8 milijona udeležencev pridobilo kvalifikacijo;
- podporo za pomoč kmetijskemu sektorju in podeželskim podjetjem za povečanje konkurenčnosti ter za ustvarjanje in ohranjanje delovnih mest na podeželskih območjih je prejelo 2,3 milijona projektov;
- za podporo pri gospodarjenju z zemljišči za boljšo zaščito biotske raznovrstnosti je bilo izbranih 34 milijonov hektarjev kmetijskih zemljišč ali 19,5 % kmetijske površine v uporabi;
- več kot 3 650 lokalnih akcijskih skupin LEADER za izvajanje lokalnih razvojnih strategij, podprtih v okviru EKSRP, pokriva 64 % celotnega podeželskega prebivalstva (184,8 milijona prebivalcev).

2.3. Odzivi na pandemijo COVID-19

**39,6 milijarde EUR
za boj proti
pandemiji in
dodatna prožnost**

Zaporedni valovi različic virusa so evropske družbe bremenili skozi vse leto 2021. Nacionalni, regionalni in lokalni organi so bili v ospredju boja proti škodi, povzročeni skupnostim in gospodarstvu.

EU je v odziv na pandemijo COVID-19 sprejela največji sveženj za okrevanje doslej, da bi bila po krizi odpornejša ter da bi podprla digitalno in zeleno preobrazbo Evrope, ki se financira v okviru NextGenerationEU.

Z novimi sredstvi v višini 50,6 milijarde EUR v okviru pomoči pri okrevanju za kohezijo in območja Evrope (REACT-EU) so bili podprti ukrepi za odpravo posledic krize v okviru strukturnih skladov za obdobje 2014–2020.

REACT-EU je bil čisto prvi instrument, ki se je uporabil v okviru NextGenerationEU, prvo plačilo pa je bilo izvedeno 28. junija 2021. Financiranje je bilo razdeljeno v dve tranši – večina sredstev je bila na voljo za načrtovanje programov v letu 2021 (39,6 milijarde EUR), preostanek pa za leto 2022 (10,8 milijarde EUR). Komisija se je odzvala hitro in pravočasno dala na voljo sredstva za boj proti pandemiji in za podporo gospodarstvu. Le tri mesece po sprejetju uredbe REACT-EU ⁽⁸⁾ je odobrila več kot 90 %

⁽⁸⁾ Uredba (EU) 2020/2221 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. decembra 2020 o spremembi Uredbe (EU) št. 1303/2013, kar zadeva dodatne vire in ureditev izvrševanja, da se zagotovi pomoč za spodbujanje odprave posledic krize v okviru pandemije COVID-19 in njenih socialnih posledic ter za

sredstev, ki so bila na voljo leta 2021, s čimer je organom upravljanja omogočila, da so začeli uporabljati razpoložljiva dodatna sredstva.

Financiranje je bilo namenjeno zdravstvenim ustanovam, raziskovalcem, lastnikom podjetij, zaposlenim in ranljivim osebam. Do oktobra 2022 je bilo 7,1 milijarde EUR dodeljenih zelenim naložbam (od tega 6,1 milijarde EUR za podnebne ukrepe) in 3,1 milijarde EUR digitalnemu gospodarstvu; 8 milijard EUR je bilo dodeljenih podjetjem in podpori za podjetja; 7,1 milijarde EUR je bilo dodeljenih zdravstvenemu sektorju in 10 milijard EUR ukrepom na trgu dela.

Ključne vrednosti iz nacionalnega poročanja o kazalnikih v zvezi s COVID-19, vključno s prispevkom za prvo podporo iz REACT-EU, kažejo naslednje predhodne dosežke do konca leta 2021 ⁽⁹⁾:

- V okviru kazalnikov o COVID-19 glede porabe, povezane z zdravstvom: do konca leta 2021 je bilo po poročanjih porabljenih 42 % skupnega načrtovanega zneska v višini 3,7 milijarde EUR.
- Ključni kazalniki učinkov v zvezi z zdravstvom, specifični za COVID-19, kažejo visoko stopnjo izvajanja:
 - od ciljne vrednosti 3,4 milijarde kosov osebne varovalne opreme, kot je določeno v programih držav članic, jih je po poročanju 84 % doseženih,
 - od cilja 13 000 novih ventilatorjev je bil nakup več kot 11 000 ventilatorjev (84 %) sporočen kot zaključen.
- V zvezi s ciljno vrednostjo 12,4 milijarde EUR nujne podpore za obratna sredstva za MSP (nepovratna sredstva in posojila) se je poročalo o izvedenih 70 % ciljne vrednosti. Od cilja, da se več kot milijonu MSP zagotovi podpora z obratnimi sredstvi, se je poročalo o 78-odstotnem doseženem cilju do konca leta 2021, pri čemer je bilo podprtih približno 805 000 podjetij.

V okviru kohezijske politike je ESS primarni vir za podporo socialnim storitvam, za ohranjanje zaposlenosti in za podporo ranljivim skupinam v skladu z akcijskim načrtom za evropski steber socialnih pravic. To je bilo na primer doseženo s spodbujanjem podpore za ureditev skrajšanega delovnega časa, dodatno plačilo za zdravstveno osebje, opremo IT, zaščitno opremo in storitve za ranljive skupine.

Ukrep na podlagi EKSRP za zagotavljanje začasne likvidnostne podpore kmetom in podeželskim podjetjem, ki jih je kriza zaradi COVID-19 še posebej prizadela, je bil izveden v več kot 40 nacionalnih ali regionalnih programih razvoja podeželja v 14 državah članicah v načrtovanem skupnem znesku javne porabe v višini milijarde EUR (vključno z nacionalnim sofinanciranjem). Do konca leta 2021 je bilo izvedenih 90 % od 700 milijonov EUR, dodeljenih ukrepu (za načrtovani skupni znesek javne porabe v višini milijarde EUR, vključno z nacionalnim sofinanciranjem), kar je omogočilo podporo za več kot 560 000 kmetij in 6 500 MSP. 92 % teh izdatkov je bilo namenjenih kmetom.

pripravo zelenega, digitalnega in odpornega okrevanja družbe in gospodarstva (REACT-EU) (UL L 437, 28.12.2020, str. 30).

⁽⁹⁾ Te informacije so na voljo na [portalu o COVID-19](#) na platformi odprtih podatkov o koheziji.

V okviru ESPR je bila uvedena nujna podpora kot nadomestilo za začasno ustavitev ribolovnih dejavnosti ter začasno ustavitev ali zmanjšanje proizvodnje in predelave v razmerah pandemije. 189 milijonov EUR sredstev ESPR je bilo odobrenih za blažitev posledic pandemije COVID-19, od česar je bila polovica dodeljena začasni ustavitvi ribolovnih dejavnosti. To ustreza 3,8 % vseh sredstev ESPR, odobrenih konec leta 2021.

Primeri projektov, financiranih iz skladov ESI, ki prispevajo k odzivu na pandemijo COVID-19:

V Grčiji so bili s podporo ESS zaposleni novi zdravstveni delavci, vključno z zdravniki, medicinskimi sestrami in drugim osebjem, ki zagotavljajo zdravstvene storitve in imajo ključno vlogo v strukturi, pripravljenosti in odpornosti zdravstvenih ustanov. Projekt je bil, z namenom odprave pomanjkanja osebja v Grčiji na področju zdravstvenih storitev, osredotočen na povečanje števila osebja pri presejanju, zgodnjem odkrivanju in upravljanju morebitnih primerov COVID-19 ter pri oskrbi ljudi s kroničnimi ali akutnimi boleznimi, ki niso povezane s COVID-19.

[Delvert Mécanique](#), podjetje s sedežem v Nouvelle-Aquitaine v Franciji, je prejelo finančno podporo za posodobitev proizvodnje. Podjetje, ki proizvaja delovne kose za industrijo, obrambo, železnice in avtomobilski šport, je zdravstvena kriza močno prizadela. Podpora iz ESRR podjetju omogoča večjo produktivnost in povečanje prihodkov za 20 % v naslednjih treh letih ter nove zaposlitve.

V Avstriji je bilo s sredstvi REACT-EU podprto podjetje [Kioto Solar](#) s sedežem na Koroškem. Iz ESRR se je 1,4 milijona EUR prispevalo za nakup strojev za novo linijo za proizvodnjo fotonapetostnih modulov, ki jih je mogoče vgraditi v fasade stavb. Ti inovativni, pametni in estetski moduli stavbo preoblikujejo v pravo sončno elektrarno. Zaradi nove proizvodne linije lahko podjetje na lokaciji v St. Veitu samodejno izdeluje fotonapetostne module z dvojno rabo (zimski vrt, fasada, nadstrešek za avtomobile, strešne rešitve itd.).

V francoski najbolj oddaljeni regiji La Réunion je bilo iz ESRR namenjenih 8 milijonov EUR za pomoč turističnim podjetjem, da bi ta ohranila in postopoma spet začela izvajati svoje dejavnosti. Podpora je bila v obliki pavšalne podpore za obratna sredstva za MSP, s katero so se pomagale ublažiti negativne posledice izbruha COVID-19, ki je regijo zelo prizadel. Prvič je bila taka shema uporabljena prek namenske digitalne platforme, s čimer je bila birokracija zmanjšana na minimum.

Pandemija COVID-19 je močno spremenila litvanski finančni trg in gospodarstvo. Zaradi gospodarske krize zaradi COVID-19 je lahko le 15 % kmetijskih podjetij z lastnimi sredstvi krilo kratkoročne obveznosti. S podporo iz EKSRP je bil vzpostavljen finančni instrument, ki je malim kmetijam in mladim kmetom zagotavljal preferenčna posojila v višini do 200 000 EUR za obratna sredstva in/ali naložbe. Do septembra 2022 so bile vložene vloge za posojila v višini 2,7 milijona EUR.

3. IZVAJANJE PO KLJUČNIH TEMATSKIH PODROČJIH

V oddelkih v nadaljevanju je predstavljen pregled dosežkov skladov ESI po glavnih področjih politike, o katerih so države članice poročale ob koncu leta 2021.

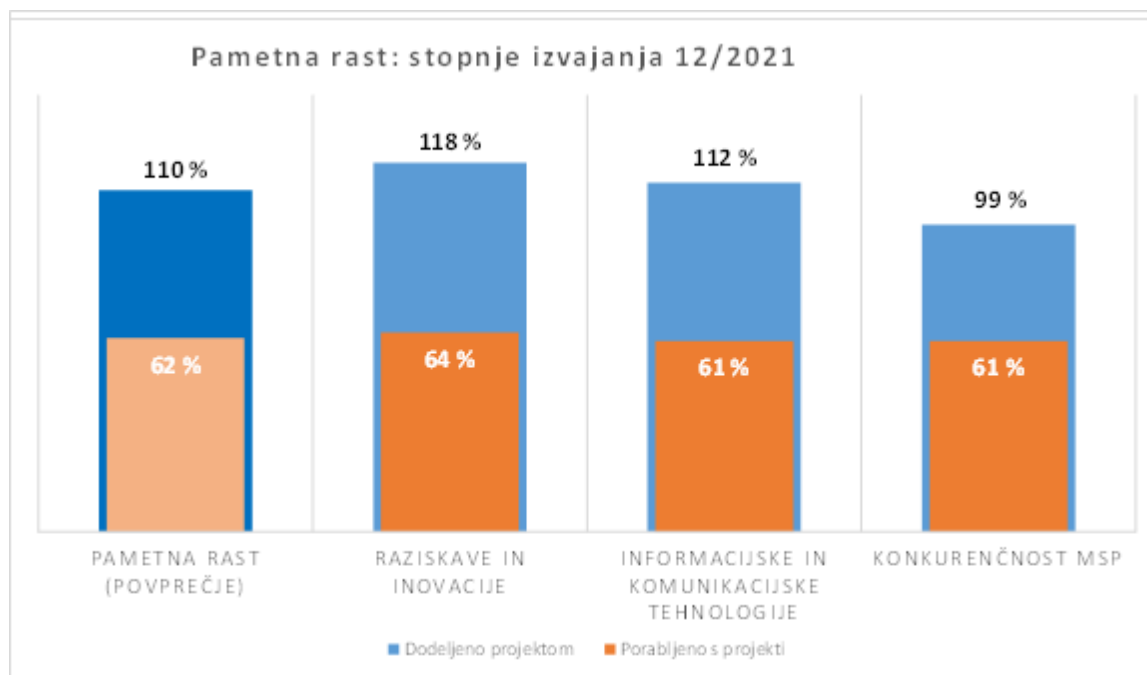
3.1. Pametna rast

212 milijard EUR

Naložbe v pametno rast predstavljajo približno 29 % vsega financiranja iz skladov ESI. Več kot 212 milijard EUR je na voljo za tri pametne cilje: raziskave in inovacije (70 milijard EUR), informacijske in komunikacijske tehnologije (18 milijard EUR) ter konkurenčnost MSP (124 milijard EUR) ⁽¹⁰⁾.

za pametno rast

Do konca leta 2021 so države članice projektom za te tri cilje dodelile 225 milijard EUR (spodaj prikazano kot „Dodeljeno projektom“), kar je 110 %⁽¹¹⁾ vseh razpoložljivih sredstev, pri čemer je bilo upravičencem projektov že izplačanih 131 milijard EUR, kar je 62 % dodeljenih sredstev („Porabljeno s projekti“). To pomeni povečanje za 8 odstotnih točk v primerjavi s prejšnjim letom, kar kaže na dober ritem porabe sredstev skladov ESI. Na spodnji sliki sta prikazana podrobnejša razčlenitev stopnje izvajanja za vsakega od treh ciljev in povprečje za skupino „pametna rast“.

Uporaba skladov ESI za spodbujanje raziskav in inovacij je ključna za pomoč državam članicam in regijam pri ustvarjanju pogojev, potrebnih za inovacije, raziskave in razvoj. Podpiranje inovacij s strategijami za pametno specializacijo je ključno za vrsto prednostnih nalog Unije, zlasti za evropski zeleni dogovor, gospodarstvo za ljudi in Evropo, pripravljeno na digitalno dobo.

Do konca leta 2021 so bili na področju **raziskav in inovacij** zabeleženi pomembni dosežki. Zaradi podpore EU je na primer več kot 60 000 podjetij sodelovalo z raziskovalnimi ustanovami (94 % ciljne vrednosti), približno 30 000 podjetij pa je na trg uvedlo nove izdelke (95 % ciljne vrednosti).

Skladi ESI z izboljšanjem infrastrukture IT, opolnomočenjem ljudi, podjetij in javnih organov z novo generacijo tehnologij ter znanj in spretnosti pomembno prispevajo k

⁽¹⁰⁾ Skupni zneski za glavna področja politike presegajo posamezne zneske po tematskih ciljeh iz Priloge 1.1. To je posledica prerazporeditve naložb, sporočenih v okviru večtematskih ciljev.

⁽¹¹⁾ Izbrani znesek je večji od načrtovanega, da se zagotovi boljše črpanje sredstev v primeru, da nekateri projekti med izvajanjem propadejo ali so na voljo dodatna sredstva.

digitalni preobrazbi evropskega gospodarstva. Zaradi izbranih projektov ESRR ima več kot 6,3 milijona gospodinjstev boljši dostop do širokopasovnih povezav. Pričakuje se, da bo do konca leta 2023 koristi od boljšega dostopa do širokopasovne povezave imelo skoraj 12 milijonov gospodinjstev. Na podežlju je bilo za več kot 1 900 naložbenih operacij porabljenih skupaj več kot 1,1 milijarde EUR podpore iz EKSRP za izboljšanje dostopnosti, uporabe in kakovosti IKT. Več kot 5,1 milijona ljudi na podežlju lahko uporablja izboljšano infrastrukturo ali storitve IT.

Skladi ESI podjetjem zagotavljajo bistveno podporo za rast, večjo produktivnost in konkurenčnost ter uvedbo inovativnih rešitev. Na splošno je 124 milijard EUR (17 % skupnega proračuna) načrtovanih za okrepitev **konkurenčnosti evropskih MSP**, kar je največji cilj v proračunu. Doslej je bilo 99 % načrtovanega zneska že dodeljenih projektom, 61 % pa je že bilo porabljenih.

Na primer, število MSP, ki so leta 2021 imela koristi od podpore EU, se je povečalo na 2 milijona (v primerjavi z 1,4 milijona v predhodnem letu), kar izkazuje blažilni učinek, ki so ga sredstva EU imela na zaščito podjetij pred hudimi posledicami pandemije COVID-19 in njenimi finančnimi posledicami.

Primeri projektov, financiranih iz skladov ESI, ki prispevajo k pametni rasti:

S pomočjo ESRR je zagonsko podjetje [MakeGrowLab](#) iz Puławyja v regiji Lublinska na Poljskem razvilo material, narejen iz biomase, z uporabo mikroorganizmov. Scoby Packaging Materials® je visokozmogljivostno nanovlakno, pridobljeno iz mikrobov z večvrednostnim recikliranjem lokalne zavržene hrane/pijače. Uporabiti ga je mogoče kot alternativo plastični embalaži in kot shranjevalno posodo za živila, kemične izdelke, kozmetiko in tekstil. Izdelek je okolju prijazen in inovativen na svetovni ravni.

Program za pospeševanje zagonskih podjetij „[Olympo Boxes 2020](#)“, izveden v najbolj oddaljeni regiji Španije Kanarski otoki, je spodbujal podjetništvo in zagotavljal storitve tehnološkim podjetnikom. S pomočjo sredstev ESRR so bile v okviru tega projekta zagotovljene svetovalne storitve 73 podjetnikom, kar je 32 zagonskim podjetjem pomagalo izboljšati poslovne modele z izvedbo inovativnih idej.

V regiji Uusimaa na Finskem je bil s sredstvi ESRR sofinanciran projekt „[Digi-Flash](#)“ za pospešitev uporabe digitalnih tehnologij industrije 4.0 v MSP. V projektu je sodelovalo 53 podjetij, ki so začela izvajati raziskovalne in razvojne dejavnosti. Iz 15 od teh podjetij so se razvila nova podjetja, katerih poslovanje temelji na rešitvah na področju energije iz obnovljivih virov ali podpore za nizkoogljične rešitve. 17 podjetij je razvilo nove ali močno izboljšane izdelke.

Edinstvena in inovativna [pivovarna Mad Scientist](#) s sedežen v Budimpešti na Madžarskem je prejela podporo ESRR za blažitev gospodarskih posledic COVID-19 in za izboljšanje tehnologij. Nove tehnologije pivovarni Mad Scientist omogočajo, da sledi hitrim inovacijam v sektorju varjenja piva IPA in izboljša svojo konkurenčnost na mednarodnih trgih.

Podpora ESRR je podjetju KUNKEL + Partner s sedežem v Severnem Porenju - Vestfaliji v Nemčiji omogočila nadaljnji razvoj [polnilne cink-zrak baterije](#). Ta tehnologija zagotavlja visoko energijsko gostoto, mogoče jo je enostavno reciklirati, predvsem pa je zelo poceni. Optimizirano celico trenutno proizvajajo v majhnih

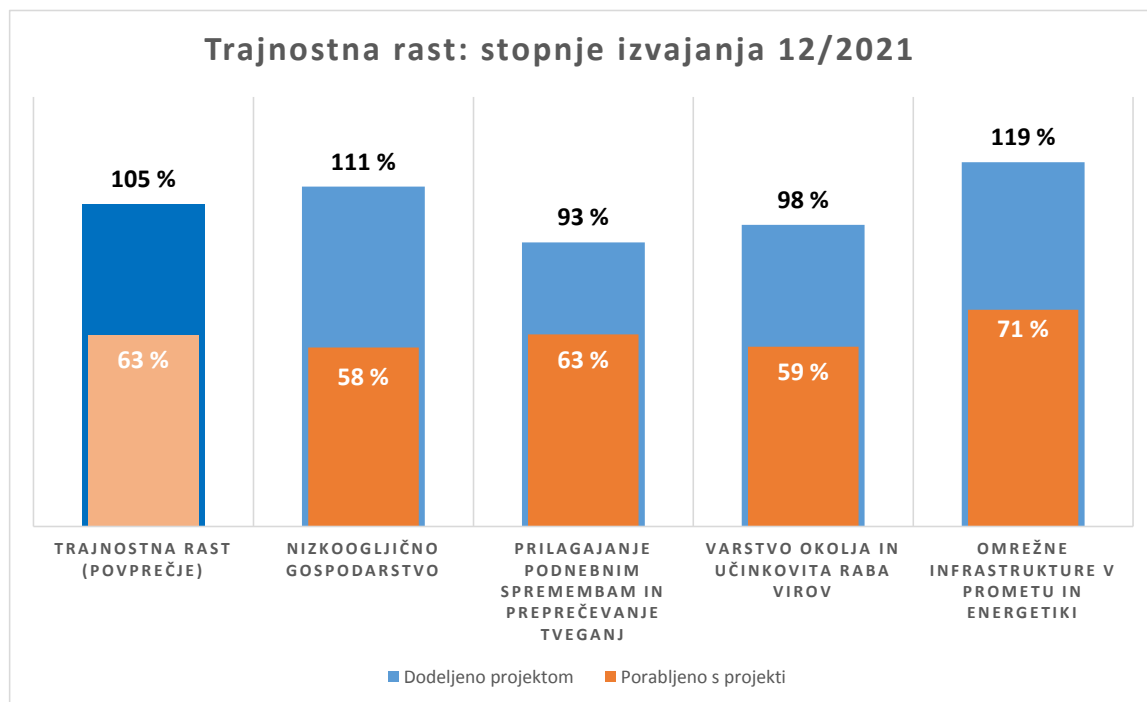
industrijskih serijah, vzpostavlja pa se demonstrator z 72 celicami in skupno zmogljivostjo 7,2 kWh. To se bo začelo uporabljati v komunalnih sistemih mesta Steinfurt v Severnem Porenju - Vestfaliji za začasno hrambo energije iz fotonapetostnega sistema z vršno močjo 100 kW.

3.2. Trajnostna rast

**279 milijard
EUR za
trajnostno
rast**

Skladi ESI s podporo naložbam v podnebno nevtralno, čisto in krožno gospodarstvo ter v okolje in prilagajanje podnebnim spremembam pomembno prispevajo k ciljem evropskega zelenega dogovora. Zaradi dodatnih sredstev iz REACT-EU so se skupna dodeljena sredstva povečala na 279 milijard EUR (v primerjavi z 251 milijardami EUR konec leta 2020). To predstavlja približno 38 % vseh dodeljenih proračunskih sredstev. Do konca leta 2021 je bilo projektom dodeljenih 292 milijarde EUR (105 % namenjenih sredstev), porabljenih pa je bilo 174 milijarde EUR (63 % načrtovanega skupnega zneska). Na spodnji sliki sta prikazana podrobnejša razčlenitev stopnje izvajanja za vsakega od štirih ciljev in povprečje za skupino „trajnostna rast“.

Finančni napredek se na različnih tematskih področjih pomembno razlikuje. Naložbe v **omrežne infrastrukture v prometu in energetiki** so se v zadnjem letu močno pospešile. Doslej je bilo porabljenih 71 % vseh načrtovanih zneskov.

Prilagajanje podnebnim spremembam in preprečevanje tveganj je eden od najhitreje napredujočih tematskih ciljev in je drugi z vidika zneskov, ki so jih upravičenci že porabili (63 %). Naslednji tematski cilj z vidika porabe je **varstvo okolja in učinkovita raba virov**, saj je bilo porabljenih že 59 % skupnega proračuna, kar je nekoliko pod povprečjem za cilj trajnostne rasti.

Kriza zaradi COVID-19 je začasno upočasnila izvajanje projektov, ki prispevajo k nizkoogljičnim in podnebnim ciljem, saj so bila neporabljena sredstva preusmerjena k obravnavi nujnih ukrepov v zdravstvenem in poslovnem sektorju. Vendar se je trend obrnil z dodatkom 50,6 milijarde EUR sredstev REACT-EU obstoječim programom

kohezijske politike junija 2021 za pomoč pri premoščanju vrzeli med izrednimi ukrepi in dolgoročnim okrevanjem, pri čemer so države članice dobile nova sredstva za ponovni zagon zelenih in digitalnih projektov, ki so bili zaustavljeni. Pričakuje se precejšnja pospešitev v izvajanju v letih 2022 in 2023, saj bo veliko teh dolgoročnih projektov doseglo zrelost.

Skladi ESI so glavna javnofinančna podpora EU za čisto energijo. Iz njih se je financirala energijska učinkovitost s prenovo stavb ter razvojem obnovljivih virov energije in energetske omrežij. Na podlagi tega so lahko številne države članice vzpostavile obsežne programe prenove stanovanjskih stavb. Tako ima zdaj več tisoč gospodinjstev koristi od nižjih računov za energijo in večjega udobja. MSP so prav tako prejela podporo za izboljšanje energijske učinkovitosti, znižanje stroškov energije in izboljšanje konkurenčnosti.

Znatna podpora je bila zagotovljena tudi za spodbujanje naložb v obnovljive vire energije, kot so morski viri energije, pa tudi za uporabo sončne ali vetrne energije, na primer v energetskih skupnostih in manjših obratih. To je prispevalo k energetske varnosti ter ustvarilo nova delovna mesta in podjetja v EU v sektorju energije iz obnovljivih virov. Sredstva iz skladov ESI so bila vložena v ključno elektroenergetsko in plinsko infrastrukturo, ki ima zdaj bistveno vlogo pri zagotavljanju delovanja notranjega trga energije.

Spremljanje podpore podnebnim ukrepom

Komisija se je zavezala k podpori podnebnim ukrepom, tako da je tej prednostni nalogi namenila vsaj 20 % proračuna za obdobje 2014–2020. **Skupno 26 % proračuna skladov ESI je namenjenih ciljem podnebnih ukrepov.** Med te ukrepe spadajo naložbe na področjih nizkoogljičnega gospodarstva, krožnega gospodarstva, preprečevanja tveganj, varstva okolja, okolju prijazne mobilnosti v mestih ter dejavnosti na področju raziskav in inovacij.

Ob koncu leta 2021 so prispevki iz skladov ESI za podnebne ukrepe znašali med 58 % skupnih proračunskih sredstev EKSRP in 27 % vseh dodeljenih sredstev Kohezijskega sklada, 17 % vseh dodeljenih sredstev ESPR in 18 % vseh dodeljenih sredstev ESRR. Priloga 3 vsebuje več podrobnosti o dodelitvah iz skladov za podnebje in porabi.

Skupna dodeljena sredstva iz ESRR za podnebne ukrepe so bila leta 2021 okrepljena z dodatnimi dodelitvami v višini 6,7 milijarde EUR (17 % vseh dodeljenih sredstev ESRR) v okviru REACT-EU, s čimer so skupna dodeljena sredstva iz ESRR znašala 39,3 milijarde EUR.

Spremljanje podnebnih ukrepov kohezijske politike je mogoče raziskati v [orodju za sledenje podnebnim ukrepom](#) na platformi odprtih podatkov o koheziji.

Do konca leta 2021 so bili zabeleženi naslednji otipljivi dosežki:

- zmogljivost proizvodnje energije iz obnovljivih virov se bo povečala za 8 800 MW, od tega je bilo 3 600 MW že vzpostavljenih, kar je za 33 % več v primerjavi s prejšnjim letom;

- energijska učinkovitost 754 000 gospodinjstev se bo izboljšala; do konca leta 2021 je imelo boljše pogoje že 460 000 gospodinjstev (kar je skoraj 91 000 več kot konec leta 2020);
- poraba energije v javnih stavbah se bo na leto zmanjšala za 7,8 teravatne ure, od tega se letno že prihrani 2,6 teravatne ure;
- ukrepi za varstvo pred poplavami bodo zmanjšali ranljivost skoraj 34 milijonov ljudi, od tega je 21,7 milijona ljudi zaradi podprtih naložb manj izpostavljenih tveganjem poplav;
- napredek se je nadaljeval z boljšim upravljanjem kmetijskih in gozdnih zemljišč v zvezi s sekvestracijo in shranjevanjem ogljika ter zmanjšanjem emisij toplogrednih plinov in amoniaka v kmetijstvu. Konec leta 2021 je EU na teh področjih že presegla svoje cilje za leto 2025;
- 1,7 milijarde EUR, kar je skoraj 35 % skupne podpore ESPR, zagotovljene sektorju ribištva in akvakulture, je bilo namenjenih ohranjanju in varstvu okolja, na primer z varstvom območij Natura 2000, ter spodbujanju učinkovite rabe virov in zmanjševanja količine odpadkov.

Nekaj primerov financiranja v zvezi s to temo je navedenih v nadaljevanju.

Primeri projektov, financiranih iz skladov ESI, ki prispevajo k trajnostni rasti:

Iz Kohezijskega sklada je bilo 114 milijonov EUR dodeljenih nakupu 23 električnih vlakov za metropolitansko območje Rige v Latviji. Z [novimi električnimi potniškimi vlaki](#) naj bi se po pričakovanjih število potnikov na leto povečalo za 2,7 milijona, s čimer se bo dosegel prehod z manj trajnostnih načinov prevoza, skrajšan čas vožnje in izboljšani varnost in dostopnost.

Projekt „[Peute Energy Center](#)“ s sedežem v Hamburgu v Nemčiji je spodbudil uporabo industrijske odpadne toplote za oskrbo treh mestnih okrožij s toploto. Z oskrbovanjem stavb z industrijsko odpadno toploto bo zaradi podpore iz ESRR na leto preprečenih približno 8 500 ton emisij CO₂.

Bolnišnični center Vila Real v severni regiji Portugalske je bil saniran s podporo iz Kohezijskega sklada. Sanacija energetskega sistema je prispevala k racionalizaciji porabe energije, in sicer z vidika klimatskega sistema, notranje in zunanje razsvetljave, ogrevanja vode in namestitve sistemov energije iz obnovljivih virov, kot so sončna toplotna in fotonapetostna energija ter biomasa. Zaradi tega se je raven udobja bolnikov in osebja močno izboljšala. S tem projektom so se znatno zmanjšali letna poraba električne energije in emisije CO₂.

Z ESPR je bila zagotovljena finančna podpora projektu [Alga4Food](#) na Portugalskem, katerega cilj je raziskati koristi užitnih makroalg (morskih alg) s portugalske obale in spodbujati uporabo trajnostno proizvedenih makroalg v portugalski družinski prehrani. Ekipa projekta Alga4Food združuje področji znanosti in gastronomije, pri čemer analizira različne vrste morskih alg, da bi razumela njihov okus in hranilno vrednost ter odkrila inovativne načine, kako morske alge uporabiti v portugalski kuhinji.

Optimizacija rabe morske energije za pokrivanje porabe električne energije lokalnih prebivalcev ter doseganje prehoda na čisto energijo in nizkoogljično gospodarstvo je ambiciozen izziv [projekta MegaWattBlue](#). Projekt, podprt z ESRR, je omogočil razvoj

generatorja plimskega toka druge generacije in njegovo preskušanje v naravnem okolju v Bretanji v Franciji. Prototip omogoča proizvodnjo energije, ki je 2,5-krat večje od konvencionalnega generatorja plimskega toka.

Projekt [Angelic Gardens](#) (Anielskie Ogrody) na Poljskem, sofinanciran iz EKSRRP, je pomagal iz nič ustvariti majhne ekološke družinske kmetije ter jih podprl pri pridelavi ekološke zelenjave, sadja, zelišč in cvetja. Vključeval je izobraževanje na praktičnih delavnicah in tudi spletno svetovanje, kar je potekalo na nacionalni ravni. Navdihnil je tudi lokalne in nacionalne skupnosti za sodelovanje z majhnimi produktivnimi vrtovi za šolarje in starejše.

Iz ESRR je bila sofinancirana gradnja 55 kilometrov dolgega plinovoda za zemeljski plin v regiji Šlezija na jugu Poljske. [Plinovod Tworóg-Tworzeń](#) je del zahodne veje plinskega koridorja sever-jug. Povezuje terminal za utekočinjen zemeljski plin (UZP) v Świnoujściu z baltskim plinovodom in – prek Poljske, Češke, Slovaške in Madžarske – s terminalom za UZP na Hrvaškem.

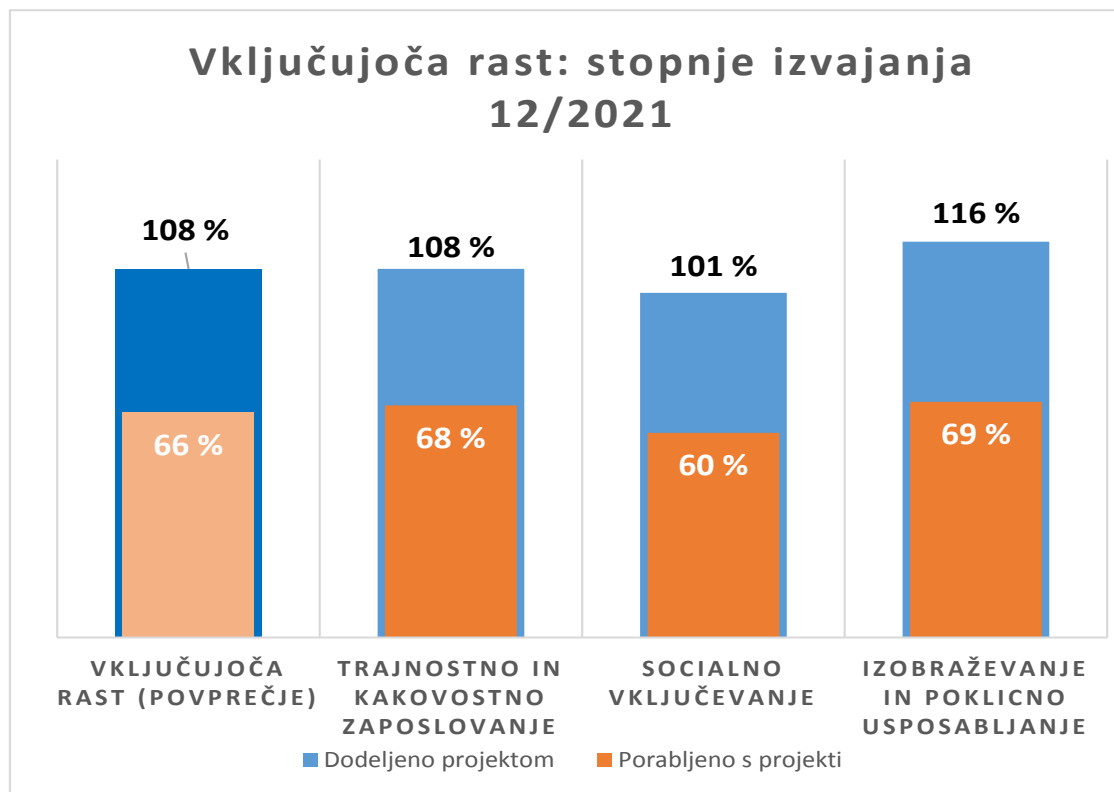
Z ESRR je bila podprta gradnja [povezovalnega plinovoda med Grčijo in Bolgarijo](#) v Bolgariji. Povezovalni plinovod je začel komercialno delovati 1. oktobra 2022, njegova skupna dolžina znaša 182 kilometrov, njegova tehnična zmogljivost pa znaša 3 milijarde kubičnih metrov/leto, z možnostjo povečanja zmogljivosti prenosa. V sedanjih geopolitičnih razmerah je ta strateški infrastrukturni projekt simbol tega, kako pomembna je strateška avtonomija EU na področju oskrbe z energijo ter diverzifikacije virov in poti oskrbe.

3.3. Vključujoča rast

Naložbe v vključujočo rast predstavljajo približno 24 % celotnega financiranja. 173 milijard EUR je na voljo za tri zajete cilje: **trajnostna kakovostna delovna mesta** (57 milijard EUR), **socialna vključenost** (71 milijard EUR) ter **izobraževanje in poklicno usposabljanje** (45 milijard EUR).

**173 milijard EUR
za vključujočo
rast**

Kriza zaradi COVID-19 je povzročila verižni učinek na celotno družbo in je na različne načine vplivala na ljudi. Socialna agenda EU in evropski steber socialnih pravic sta bolj kot kdaj koli prej ključna za ublažitev gospodarskih in socialnih posledic pandemije COVID-19 ter zagotovitev, da bodo evropska gospodarstva in družbe bolj vključujoči, trajnostni, odpornejši in bolj pripravljeni na izzive in priložnosti zelenega in digitalnega prehoda. Skladi ESI v trenutnem kritičnem scenariju poskušajo podpreti strukturne reforme, vključno s posodobitvijo javnih storitev, spodbujanjem zaposlovanja mladih ter zmanjševanjem revščine in neenakosti.

ESS še naprej zagotavlja pomoč vsem Evropejcem, ki se spoprijemajo s težavami, da bi se ustvarila bolj socialna Evropa. V ta namen spodbuja socialne storitve, ohranjanje zaposlenosti, podporo ranljivim skupinam in drugim, na primer s podporo ureditvam skrajšanega delovnega časa, dodatnim plačilom za zdravstveno osebje, opremo IT, zaščitno opremo in storitvami za ranljive skupine. S podporo beguncem prispeva tudi k spoprijemanju s posledicami vojne v Ukrajini.

Do konca leta 2021 je bilo s projekti za **izboljšanje zaposlitvenih možnosti** doseženo naslednje:

- 55,2 milijona udeležencev s podporo ESS in pobude za zaposlovanje mladih (PZM), vključno s 19,9 milijona brezposelnih in 20,9 milijona neaktivnih udeležencev;
- s podporo ESS in PZM se je zaposlilo 6,4 milijona ljudi;
- med udeleženci je bilo 47 % nizko usposobljenih posameznikov, 14,5 % pa je bilo migrantov, oseb tujega porekla ali pripadnikov manjšin;
- delež žensk in moških v podprtih dejavnostih je na ravni EU skoraj enak (52,9 % je žensk).

PZM še naprej zagotavlja pomembno finančno pomoč mladim v upravičenih državah članicah. Pobuda izkazuje dober napredek, do konca leta 2021 je bilo 247 000 projektom dodeljenih 11,9 milijarde EUR. Prijavljeni izdatki dokazujejo dobro izvajanje na terenu; do konca leta 2021 je bilo v ukrepe, ki prejemajo podporo, vključenih približno 3,7 milijone mladih. Od tega:

- je približno 2,5 milijona udeležencev zaključilo ukrep, podprt v okviru PZM; je 1,1 milijona udeležencev prejelo ponudbo za zaposlitev, nadaljnje izobraževanje, vajeništvo ali pripravništvo ter

- se je zaradi ukrepov, podprtih v okviru PZM, približno 1,8 milijona udeležencev izobraževalo ali usposabljal, pridobilo kvalifikacijo ali se zaposlilo, vključno s samozaposlitvijo.

Na področju **socialnega vključevanja**, h kateremu ESS prispeva največ, so doslej izbrani projekti vredni skoraj 62 milijard EUR. Do konca leta 2021 je pomoč za izboljšanje zaposlitvenih možnosti ter razvoj ustreznih znanj in spretnosti za trg dela prejelo 3,6 milijona invalidnih oseb, 8 milijona migrantov, oseb tujega porekla ali pripadnikov manjšin in 10,3 milijona drugih prikrajšanih oseb. Zaradi podpore EU v okviru ESRR se je zmogljivost infrastrukture za otroško varstvo in izobraževanje povečala za 19,7 milijona ljudi, 53 milijonov ljudi pa ima zdaj koristi od izboljšanih zdravstvenih storitev po vsej EU.

EKSRRP je podprl več kot 175 000 operacij za izboljšanje socialnega vključevanja na podeželju. Zagotovil je tudi podporo lokalnim podeželskim skupnostim pri izvajanju lastnih strategij lokalnega razvoja. Več kot 3 650 lokalnih akcijskih skupin, ki izvajajo strategije lokalnega razvoja, zajema 64 % podeželskega prebivalstva v EU ter združujejo javne in zasebne deležnike in deležnike civilne družbe na določenem območju.

Za **izobraževanje in usposabljanje** je bilo izbranim projektom namenjenih 52 milijard EUR. Do konca leta 2021 je s podporo ESS in PZM pomoč prejelo 25,9 milijona nizko usposobljenih oseb, 8,8 milijona jih je pridobilo kvalifikacijo, 2,6 milijona pa se jih je izobraževalo in usposabljal.

Primeri projektov, financiranih iz skladov ESI, ki prispevajo k vključujoči rasti:

Inovativno litovsko zagonsko podjetje je razvilo aplikacijo [Mindletic](#) za krepitev telesnega in čustvenega zdravja. Aplikacija uporabnikom pomaga opredeliti čustveno stanje ob upoštevanju ravni energije in razpoloženja. Ekipa Mindletica z uporabo anonimiziranih podatkov poskuša ugotoviti čustveno ravnovesje uporabnika. Aplikacija Mindletic je bila ustvarjena v sodelovanju s certificiranimi psihologi in strokovnimi organizacijami za duševno zdravje.

V Zgornji Normandiji v Franciji so štirje centri za usposabljanje sektorja za gradbeništvo in javno infrastrukturo izvedli projekt, imenovan „CFA numérique“ ali „digitalno usposabljanje vajencev“, z namenom dematerializacije učnih virov. To je privedlo do uporabe več sodelovalnih platform za razširjanje digitalnih izobraževalnih vsebin, izmenjavo znanja, modeliranje gradbenih podatkov in opreme za razširjeno resničnost. Ti viri so omogočili boljšo uskladitev z razvojnimi dogodki v dualnem sistemu usposabljanja vajencev. Projekt je iz ESRR prejel 631 milijonov EUR.

Z ESRR je bila sofinancirana ureditev desetih ločenih stanovanjskih enot v mestu Zamość na Poljskem v bližini poljsko-ukrajinske meje. V okviru projekta, podprtega s pobudo CARE, je bila stavba funkcionalno prilagojena za bivanje ljudi, ki bežijo iz Ukrajine (zlasti za ženske z otroki) po napadu Ruske federacije na Ukrajino. Stavba je bila opremljena tudi tako, da so mogoče družbene dejavnosti, kot so igralna soba za otroke, integracijski center z multimedijско sejno sobo, pralnica in sušilnica ter kabineti za strokovnjake, ki udeležencem projekta zagotavljajo podporo (psihologi, pedagogi, odvetniki itd.).

V Avstriji projekt „100 Percent“, ki je v celoti podprt iz ESS, podjetjem omogoča brezplačno svetovanje za pomoč pri odpravi razlik med spoloma. Projekt podjetja

podpira pri oblikovanju preglednih sistemov osebnih prejemkov ter pri prepoznavanju in izboljšanju priložnosti za ženske pri delu. Projekt „100 Percent“ poleg ozaveščanja o plačilni vrzeli med spoloma podjetjem prikaže, kako lahko boljše koriščenje raznolikosti delovne sile spodbuja inovacije in odpornost. Model svetovanja je prilagojen potrebam posameznega podjetja ter vključuje analizo poslovnih podatkov, pripravo akcijskih načrtov in podporo med izvajanjem. Zaposlenim so omogočeni svetovanje glede upravljanja, karierno svetovanje in druga podpora.

Več kot 9 000 Ukrajincev bo imelo koristi od storitev, ki jih v Bolgariji zagotavlja projekt „Solidarnost“. Namen tega projekta, ki je podprt s sredstvi iz ESS in REACT-EU, je Ukrajincem pomagati pri vključevanju v življenje v Bolgariji, tako da jim olajša iskanje zaposlitve prek nacionalne agencije za zaposlovanje. Projekt zagotavlja tudi psihološko podporo, prilagojeno svetovanje glede poklicne poti in podporo za najemnino.

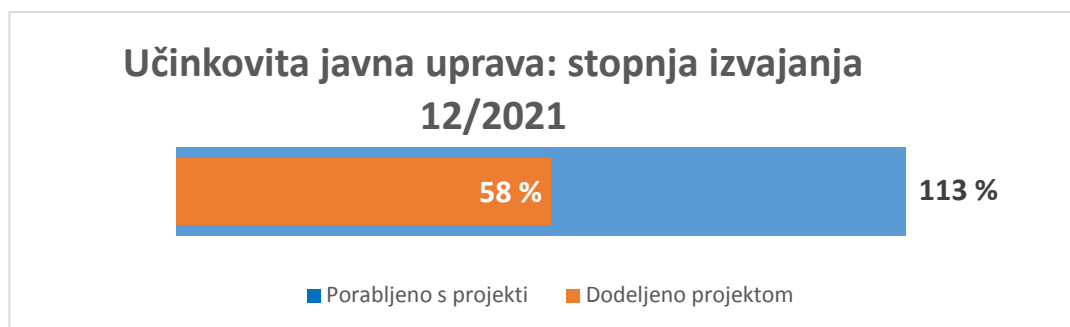
3.4. Krepitev institucionalnih zmogljivosti in učinkovita javna uprava

**6,4 milijarde EUR
za učinkovito
javno upravo**

6,4 milijarde EUR je bilo namenjenih za projekte, ki obravnavajo institucionalno zmogljivost in reforme. Do konca leta 2021 je bilo takim projektom po ocenah dodeljenih 7,2 milijarde EUR, kar predstavlja 113 % načrtovanega zneska. Poraba na terenu je znašala 3,7 milijarde EUR (58 % načrtovanega skupnega zneska).

To prizadevanje je poleg podpore iz skladov ESI dopolnjevala podpora, zagotovljena s programom za podporo strukturnim reformam, zdaj preoblikovanim v Instrument za tehnično podporo ⁽¹²⁾.

Izvajanje projektov ESS, namenjenih krepitvi zmogljivosti za deležnike, ki izvajajo politike na področju izobraževanja, vseživljenjskega učenja, usposabljanja in zaposlovanja ter socialnih zadev, se je znatno povečalo, saj se je stopnja izbiranja projektov s 60 % konec leta 2020 zvišala na 86 % konec leta 2021.

V okviru tega cilja:

- je podporo ESS prejelo 840 000 milijonov udeležencev;

⁽¹²⁾ Uredba (EU) 2021/240 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. februarja 2021 o vzpostavitvi Instrumenta za tehnično podporo (UL L 57, 18.2.2021, str. 1). Na voljo tudi na: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2021/240>.

- je podpora ESS prejelo 3 000 projektov, namenjenih nacionalnim, regionalnim ali lokalnim javnim upravam ali javnim storitvam.

Primeri projektov, financiranih iz skladov ESI, ki prispevajo h krepitvi institucionalnih zmogljivosti:

S sredstvi iz ESRR v višini 32 milijonov EUR je bilo s [projektom e-geodesia](#) zajetih 38,75 % območja v regiji Lublinska na Poljskem. Zbrani so bili podatki in dokumenti ter digitalizirani kartografski viri, da bi se zagotovile spletne storitve v zvezi s souporabo podatkov iz registrov, spisov in katastrskih načrtov.

Zaradi podpore iz ESS so bili zaposleni v javnem sektorju na Malti spodbujeni k izobraževanju o geoprostorskih tehnologijah ter o zbiranju in obdelavi geografskih podatkov. Tovrstna tehnologija je vse pomembnejše orodje za javne storitve, saj je lahko boljša podlaga za oblikovanje politik in sprejemanje odločitev. To bo prispevalo k povečanju zmogljivosti in strokovnega znanja malteških javnih uslužbencev.

3.5. Teritorialni in urbani razvoj

V obdobju 2014–2020 je bilo približno 32 milijard EUR predvidenih za integriran teritorialni razvoj in trajnostni urbani razvoj v okviru ključnih ciljev, predstavljenih v zgornjih oddelkih. Zaradi zamud pri dokončanju strategij in vzpostavitvi postopkov za decentralizirano izvajanje je bil začetek počasen. Do konca leta 2021 je bilo v okviru kohezijske politike projektom dodeljenih 31,5 milijarde EUR, kar predstavlja 99 % načrtovane dodelitve. Pospešila se je tudi raven porabe po projektih in je do konca leta 2021 dosegla 52 % načrtovanih dodeljenih sredstev (17 milijard EUR), kar je povečanje v primerjavi z 39 % ob koncu leta 2020, vendar še vedno znatno zaostaja za 62-odstotno povprečno stopnjo porabe.

**32 milijard EUR
za teritorialni in
urbani razvoj**

Projekti, ki so bili izbrani v okviru strategij integriranega razvoja, bodo zagotovili:

- 46 milijonov kvadratnih metrov obnovljenega ali na novo urejenega urbanega odprtega prostora, ki bo na voljo javnosti;
- 3,3 milijona kvadratnih metrov obnovljenih ali na novo zgrajenih javnih stavb in več kot 26 000 obnovljenih stanovanjskih enot.

Hkrati s finančnim izvajanjem zaostaja tudi izvajanje, pri katerem je bilo doseženih med 43 in 52 % ciljnih vrednosti.

Primeri projektov, financiranih iz skladov ESI, ki prispevajo k teritorialnemu in urbanemu razvoju:

V Cadizu v Andaluziji (Španija) je bila s sredstvi ESRR sofinancirana obnova 100 socialnih stanovanjskih enot. Namen tega projekta je izboljšati energijsko učinkovitost in zmanjšati emisije CO₂ v stavbah ter v infrastrukturnih in javnih storitvah, da bi se poraba končne energije v stanovanjskem sektorju zmanjšala za 15 %.

Projekt „[Discovery Passage](#)“, sofinanciran s sredstvi iz ESRR, je del kompleksnega projekta urbane obnove mesta Tarnów v regiji Malopolska na jugu Poljske. Novi znanstveni in tehnološki center na različne načine zagotavlja informacije o

najpomembnejših odkritjih in iznajdbah ter njihovih avtorjih, povezanih z mestom Tarnów. Namen centra je razviti in promovirati mesto na področjih izobraževanja, znanosti, tehnologije in podjetništva ter začeti sodelovanje med navedenimi sektorji.

3.6. Teritorialno sodelovanje

13 milijard EUR za teritorialno sodelovanje

ESRR zagotavlja podporo programom teritorialnega sodelovanja, ki vlagajo v čezmejno, transnacionalno in medregionalno sodelovanje. Ti programi pomenijo skoraj 13 milijard EUR predvidene dodelitve, pri čemer je bilo do konca leta 2021 projektom že dodeljenih 13,4 milijarde EUR. V okviru projektov je bilo porabljenih 8 milijard EUR (64 % predvidenega zneska). Konec leta 2021 je bilo finančno izvajanje programov sodelovanja skladno z izvajanjem nacionalnih/regionalnih programov.

Nekateri dosežki programov teritorialnega sodelovanja so vključeni v kazalnike, združene v okviru ključnih naložbenih tematskih področij, nekateri posebni kazalniki pa merijo vidik sodelovanja podprtih projektov:

- več kot 33 000 podjetij je sodelovalo v čezmejnih, transnacionalnih ali medregionalnih raziskovalnih projektih;
- v skupnih lokalnih pobudah za zaposlovanje in pri skupnem usposabljanju je sodelovalo približno 100 000 ljudi;
- čezmejne pobude za mobilnost so koristile 165 000 osebam.

Primeri projektov, financiranih iz skladov ESI, ki prispevajo k podpori teritorialnemu sodelovanju:

Zaradi posledic podnebnih sprememb, ki ne poznajo državnih meja, so bili s projekti Interreg izvedeni številni ukrepi za blaženje podnebnih sprememb in odpornost nanje. Z avstrijsko-madžarskim programom sodelovanja so bili financirani projekti za odpornost proti poplavam v višini 13 milijonov EUR. Najvidnejši je projekt [SEDDON II](#), ki podpira upravljanje sedimentov v rečnih vodah, da bi se izboljšalo ekološko stanje in preprečila nevarnost poplavljanja reke Donave.

S [češko-poljskim programom sodelovanja](#) so bili prav tako podprti ukrepi za blažitev posledic poplav in pripravljenost nanje. Ukrepi izboljšujejo čezmejno pripravljenost na ukrepanje v kriznih situacijah, zlasti v primeru poplav.

4. VREDNOTENJE, KI GA IZVAJAJO DRŽAVE ČLANICE

V preteklem letu so države članice namenile več sredstev za oceno učinkov ukrepov, podprtih s skladi ESI, in njihovega izvajanja.

Ugotovitve vrednotenja, ki so jih izvedle države članice, so običajno zelo specifične za lokalni okvir podprtih ukrepov. Vendar zagotavljajo dragocene vpoglede, ki lahko pomagajo pri prilagajanju ukrepov in projektov v zadnjem delu programskega

obdobja 2014–2020 ter, kar je pomembno, pri oblikovanju novih ukrepov v programih za obdobje 2021–2027.

Na splošno so izvedena vrednotenja poudarila pozitivne rezultate na podprtih področjih ter kažejo, da so ukrepi in projekti učinkovito podprli ljudi in MSP ter so koristili javnim in zasebnim subjektom. Doslej je le malo vrednotenj obravnavalo, kako je pandemija COVID-19 vplivala na nekatere sektorje in izbiro načrtovanja programov. Pričakuje se, da se bo v prihodnje povečalo število vrednotenj, ki bodo preverjala te elemente in tudi druge ukrepe, uvedene za odzivanje na zadnjo begunsko in energetske krizo.

Delovni dokument služb Komisije, priložen temu poročilu, vsebuje več podrobnosti o ugotovitvah vrednotenj, ki so jih države članice in Komisija izvedle za programe, podprte s skladi ESI.

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

Stabilen okvir v dinamičnem okolju

V zadnjih letih je izbruhnilo in se nakopičilo več kriz: od zdravstvene krize, energetske krize zaradi ruske invazije na Ukrajino do dolgotrajne podnebne krize. Poleg mehanizma za okrevanje in odpornost vrsta pobud kohezijske politike (npr. CRII leta 2020, REACT-EU leta 2021, CARE in FAST-CARE leta 2022) kaže na to, kako so se skladi ESI prilagodili in se še naprej prilagajajo odzivanju na izredne razmere. Zaradi teh pobud so skladi ESI lahko opravili svoje strateško poslanstvo pri reševanju teh kriz brez primere.

Države članice EU in Evropska komisija so programe porabe hitro prilagodile novim razmeram ter tako dokazale, da so skladi prilagodljivi in odzivni na nepredvidene dogodke in okoliščine. Hkrati so skladi ESI še naprej zagotavljali strukturno in predvidljivo podporo, državljanom so pomagali pri dostopu do kakovostnih in zanesljivih javnih storitev, regijam in podjetjem so pomagali pri uporabi izzivov zelenega in digitalnega prehoda kot vzvoda za nove vire konkurenčnosti, delavcem pa so pomagali pridobivati veščine, ki jim omogočajo večjo produktivnost in dostop do boljših delovnih mest. Na splošno je kohezijska politika od začetka pandemije COVID-19 leta 2020 državam članicam zagotovila več kot 160 milijard EUR za izboljšanje odpornosti ter spodbujanje socialne in regionalne konvergence.

EU ves čas poudarja pozitiven učinek, ki ga imajo ukrepi za energijsko učinkovitost, razvoj obnovljivih virov energije in povezovanje trga na energetske varnost. Skladi ESI so bili glavno orodje za EU za zagotavljanje javnofinančne podpore za čisto energijo, zlasti energijsko učinkovitost, vključno s prenovo stavb, razvojem obnovljivih virov energije in energetskimi omrežji. V zvezi s tem je kohezijska politika državam članicam in regijam pomagala pri spoprijemanju z energetsko revščino in znižanju računov gospodinjstev za energijo, hkrati pa tudi pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov in ustvarjanju trajnostnih delovnih mest v gradbenem in stavbnem sektorju. Ruska invazija na Ukrajino je le potrdila, kako zelo pomembni sta energetska varnost in potreba po prehodu na podnebno nevtralno gospodarstvo.

Izvajanje programov napreduje dobro, pri čemer se je poraba v letih 2020 in 2021 močno povečala, kar kaže stalen pozitiven razvoj. Zadnji podatki o finančnem izvajanju z dne 30. septembra 2022 kažejo, da se izvajanje proti koncu programskega cikla pospešuje. Pomembno je, da se preostala sredstva hitro in dobro porabijo, in sicer za ustvarjanje

rasti in novih delovnih mest, obravnavo neposrednih in posrednih posledic COVID-19 ter blaženje ukrajinske krize in njenih posledic za cene energije.

V obdobju 2021–2027 bo 370 milijard EUR iz kohezijske politike še naprej namenjenih za ključne naložbe v delovna mesta in rast, s poudarkom na bolj vključujoči Evropi in bolj zelenem, nizkoogljičnem gospodarstvu.

Skladi ESI bodo še naprej močno orodje za pomoč ljudem in MSP. Izkazalo se je, da se je kohezijska politika zmožna odločno odzvati na različne krize, ki so prizadele EU v zadnjih letih, hkrati pa ostati zavezana dolgoročnemu cilju zmanjševanja razlik med regijami EU, spodbujanju socialne in teritorialne konvergenca ter pospeševanju dvojnega, ekološkega in digitalnega prehoda.